

BANG

**AV MAGNUS
LINDMAN**

efter texter av Barbro Alving

**MALMÖ
STADSTEATER**

NYPREMIÄR PÅ INTIMAN 6 APRIL 2024

FÖRLAG Colombine Teaterförlag. Manus efter en idé av Anna Takanen.

KONSTNÄRLIGT TEAM

REGI OCH SCENOGRAFI Martin Rosengardten

KOSTYM Leif Persson

LJUS Marcus Philippe Gustafsson

MASK Siv Nyholm

DRAMATURG Anton Elmgren

PÅ SCEN Susanne Karlsson

SUSANNE KARLSSON

Det är det värsta med dagboet

Det värsta med djupbäckar
äldrig kan skriva precis vad man menar

DEN POTENTIELLA FÖRMÅGAN ATT FÖRÄNDRA VÄRLDEN

Människors handlingar kan eka långt efter att de gått bort. Själva vet vi inte vad våra handlingar kommer leda till eller vad vi kommer lämna efter oss. Journalisten, fredsaktivisten och kvinnokampsaktivisten Barbro Alving, "Bang", ansåg att varje människa besitter den potentiella förmågan att förändra världen. Denna övertygelse spenderade hon sitt liv åt att försöka översätta i praktiken.

Att varje människa besitter den potentiella förmågan att förändra världen, det kan vara ett smickrande mantra för oss att upprepa för oss själva medan vi källsorterar eller ställer in autogiro till UNHCR. Men att på riktigt översätta den övertygelsen i praktiken innebär uppoffringar. Och att stå upp för det hon trodde på krävde en hel del uppoffringar av Bang. Både i hennes privatliv och ekonomi, på relationen till arbetsplatsen på *Dagens Nyheter*, och till och med 30 dagars frihetsberövning efter att ha vägrat infinna sig för krigstjänst 1955. Inför vår uppsättning av Magnus Lindmans monolog baserad på hennes dagboksanteckningar och brevväxlingar, sätter jag mig ner för ett samtal med skådespelaren Susanne Karlsson och regissören Martin Rosengardten om människan och uppsättningen Bang. – Hon vågade vara drastisk, säger Susanne. Ibland måste man vara drastisk om det ska hända något.

När världen brann hoppade hon på första flyg för chansen att vara precis där

världshistorien hände. När ledarsidan på *Dagens Nyheter* argumenterade för kärnvapenupprustning gick hon in till chefen och lämnade in uppsägelsen.

– Det går inte att bortse från krigen som pågår i världen just nu som t ex i Ukraina, säger Martin. Att, som hon, ifrågasätta inte bara kriget, utan att det överhuvudtaget förekommer krig. Hur är det möjligt med allt vi vet idag?

– Hon backade banden och sa Nej till krig! Och det kan ju vara till synes naivt, säger Susanne. Men hon var ju absolut inte naiv när det kom till krigets konsekvenser. Det är att vara idealist och vilja tro på något, fortsätter hon.

Angående det personliga tilltal Bang tog till i sina artiklar och reportage säger Martin:

– Jag trodde det där språket skulle kännas utdaterat, så jag är förvånad över hur rolig hon är. Vissa av hennes formuleringar är så tillspetsade och sarkastiska att Killinggänget inte kommer i närheten.

I hennes reportage och artiklar skildrade hon krig, folkmordsrättegångar, kongresser, och OS-invigningar med en drypande skärpa. Målade upp bilder för läsaren eller lyssnaren med precision och humoristisk sylvasshet. Och även när hon blev den folkkära journaliststjärnan hon blev tappade hon aldrig sin förmåga till självironi.

– Hon glömde inte bort att hon blott var en människa som alla andra, säger Susanne.

Så hur förhåller man sig då när man, som vi på Malmö Stadsteater, tagit sig an uppgiften att skildra Bang?

– Att göra ett fullständigt porträtt av en människa och alla hennes sidor är ett stort anspråk, säger regissör Martin Rosengardten. Det är en omöjlig uppgift. Och det är lite skönt att det är det, för då slipper man göra det anspråket.

Barbro Alvings första dagbok börjar så här:

"Det är det värsta med dagböcker Att man aldrig kan skriva precis vad man menar"

Och det är också det värsta med teater. Att man aldrig kan visa publiken precis vad man menar:

– Ja det är den stora kampen egentligen att försöka komma så nära det som möjligt. Men man möter ju hela tiden insikten om att det är omöjligt, säger Martin.

Vi ämnar alltså inte göra ett fullständigt porträtt över människan Barbro Alving. Men det vi kan göra är att ge Bang röst idag. Till en teaterpublik i Malmö 2024. Och på så vis kan hennes ord och handlingar eka ut och få betydelse i den samtid vi finner oss i. Och kanske kan hon påminna oss om att varje människa besitter den potentiella förmågan att förändra världen.

ANTON ELMGREN,
Dramaturg

BANG – ETT LIV I JOURNALISTIKENS TJÄNST

Barbro “Bang” Alving kunde konsten att säga som det var, med skärpa och sarkastisk humor som vapen. Hon var banbrytande journalist, övertygad pacifist, katolik och queer i en tid då homosexualitet betraktades som en sjukdom. Redan i tjugooårsåldern började hon använda signaturen “Bang” som senare skulle göra henne känd för den breda allmänheten. “Bang” är främst ihågkommen för sina starka reportage från krigszoner runt om i världen. Hon kämpade mot samhällets konventioner och återkommande depressioner men lämnade ett unikt avtryck i svensk journalistik.

De unga åren

Barbro Alving föddes i Uppsala år 1909 i ett hem som präglades av språk och skrivande. Mamma Fanny Alving var författare och pappa Hjalmar var universitetslektor. I familjen fanns också två äldre syskon, storasyster Beat-Sofi och halvbrodern Anders. Redan som barn visste Barbro att hon ville bli journalist.

Vid arton års ålder 1927 blev Barbro headhuntad av Stockholms Dagblad precis efter studenten från Whitlockska samskolan i Stockholm. Året därpå fick hon anställning som redaktionssekreterare på veckotidningen Idun,

där hon bland annat recenserade film under signaturen Miss Bio. Barbros unga, kaxiga ton gick hem hos läsarna.

Genombrottet

Hennes stil var att skriva rappt och målade med ett tydligt berättarjag, ett grepp som var ovanligt inom dåtidens journalistik. Barbro hade en dröm om att vara den hårt arbetande journalisten som “går klädd i trenchcoat” (som hon själv sa) och rapporterar från världens alla hörn. Karriären tog fart på allvar när hon fick anställning på Dagens Nyheter 1934. Två år senare skickades hon till Berlin för att bevaka OS och det var nu som det verkliga genombrottet kom. Signaturen “Bang” blev känd för den breda allmänheten.

Barbro var journalist i en tid då det var ovanligt med kvinnliga utrikesreportrar men det stoppade henne inte. Barbro ville vara med där det hände. På eget initiativ reste Barbro 1936 till Madrid för att rapportera om spanska inbördeskriget, trots avrådan från Dagens Nyheter. Hon tog sig dit på egen hand och skrev om det hon såg. När det blev uppenbart vilket unikt material de satt på valde Dagens Nyheter ändå att publicera Barbros reportage. Genomslaget var stort. Skildringarna av Francos framfart

Fotokälla: TT Nyhetsbyrån

och civilbefolkningens lidande berörde många läsare. Det skulle bli många resor till olika konflikter runt om i världen för Barbro genom åren.

Kärlek och utmaningar

Kärlekarna var många och Barbro förälskade sig i både kvinnor och män. Ung och nyfiken på världen reste hon ensam till Paris år 1931, där hon förälskade sig i en fransyska som hette May. Hemma i Sverige fanns redan en fästman vilket gjorde situationen mycket komplicerad. Romansen med May blev dock kortvarig och Barbro åkte hem med krossat hjärta, slog upp förlovningen och gick in i en depression.

I takt med att hon fick större uppdrag höjde Barbro kraven på sig själv. Utmaningen i att jobba mycket och samtidigt hantera återkommande depressioner var svårt. Stundtals var det kämpigt att få allt att gå ihop och även att hålla deadlines. Det vi idag skulle

kalla prokrastinering kallade Barbro för uppskjutardjävulen. Att kroniskt skjuta upp saker fastän man vet hur jobbigt det blir sedan. Som Barbro uttrycker det i ett kåseri från 1946:

“Det är vi som skjuter upp. Allting, jämt, komplett i onödan, rätt sinnesrubbat. Kan jag medelst med knackningar i kistlocket skjuta upp min egen begravning någon timme, var lugn för att jag gör det.”

På grund av detta fick hon i perioder inga utlandsuppdrag eftersom hon inte klarade av att sköta sitt arbete. Ett par år efter OS i Berlin träffade Barbro illustratören Birger Lundquist och de två inledde en romans som resulterade i en dotter som föddes 1938. Eftersom Birger redan var gift blev Barbro ensamstående mamma. Därmed blev hon också en förebild för ensamstående mödrar som var en särskilt utsatt grupp vid den här tiden. Barnet fick namnet Maud Fanny men kallades alltid för Ruffa.

Fotokälla: TT Nyhetsbyrå

Fotokälla: TT Nyhetsbyrå

När Ruffa bara var något år gammal kom Loyse Sjöcrona, kallad Viran, in i Barbros liv. Kvinnan som skulle bli hennes stora kärlek och livskamrat. 1940 flyttade de ihop och blev vad vi idag skulle kalla en slags regnbågsfamilj långt innan detta var socialt accepterat. Samma år reste Barbro iväg till Finland för att rapportera om finska vinterkriget. Loyse var hemma och tog hand om Ruffa.

Pacifisten med pennan som vapen

År 1942 började Barbro skriva för Vecko-Journalen vid sidan av anställningen på Dagens Nyheter. I Vecko-Journalen skrev hon klarsynta, personliga, ofta roliga kåserier under signaturen “Käringen mot strömmen” och blev om möjligt ännu mera folkkär. Hon var orädd för att säga som det var men hade förmågan att balansera kritik med humor. I sina texter reflekterade Barbro kring samtiden, könsroller, politik och små funderingar i vardagen. Signaturen “Käringen mot strömmen” valde hon inte själv, och tyckte egentligen inte så bra om den, men den var ett av hennes signum i över tjugo år.

Upplevelserna som krigsreporter övertygade Barbro om att alla former av väpnad konflikt är fel. Hon agiterade alltid för fred. Så stark var hennes

övertygelse att hon år 1955 dömdes till en månads fängelse av Stockholms rådhusrätt (idag Stockholms tingsrätt) för vägran att inställa sig till obligatoriska civilförsvarsövningar. I rätten avslutade hon sitt försvar med orden:

“Att man borde vägra medverkan i någonting som strider mot allt förnuft och kan betyda mänsklighetens självmord.”

Inifrån fängelset skrev Barbro artiklar för Dagens Nyheter om sina upplevelser som fånge på Långholmens central-fängelse. Dessa artiklar blev även en bok med titeln “Dagbok från Långholmen” utgiven år 1956. Det blev tjugofem års tjänst på Dagens Nyheter men 1959 skiljdes vägarna, när tidningens ledning tog ställning för kärnvapen – en uppfattning som gick tvärt emot Barbros. Hon valde att lämna tidningen men fortsatte att skriva och resa runt i världen.

Banbrytande reporter

Barbro var banbrytande på fler sätt än som journalist. Hon var feminist, katolik och queer i en tid då homosexualitet ansågs vara en sjukdom. Men det var som reporter hon brann starkast. Hon ville berätta om det som var viktigt. Göra avtryck. Barbro banade väg för dagens kvinnliga journalister med en nyfikenhet och kompromisslöshet som världen behöver än idag. Barbro “Bang” Alving gick bort i Stockholm 1987.

JULIA JARVI

Källor:

TT:s bildarkiv
Bok: “Bangs bästa”, Ruffa Alving Olin, 2009, Gidlunds förlag.
Wikipedia: https://sv.wikipedia.org/wiki/Barbro_Alving
Svenska ikoner i P1: <https://sverigesradio.se/avsnitt/1478986>
Sommarprat 1971: <https://sverigesradio.se/avsnitt/425089>
Expressen, 22 april 2018: <https://www.expressen.se/kultur/scen/bangs-pacifism-ar-en-provokation-an-i-dag/>

**”DET FINNS VISST DOM
SOM FORTFARANDE SÄGER
'ÅH BANG' OCH FÅR NÅGOT
FÖRKLARAT I BLICKEN”**

**”VÄRLDEN GÅR ÅT
HELVETE. NU HANDLAR
DET OM ATT BESKRIVA,
FÖRMEDLA, ARGUMENTERA
OCH INTE TYCKA.”**

SUFFLÖR & PRODUKTIONSASSISTENT

Ellen Nilsson
PRODUCENT Lisa Ericstam

FÖRESTÄLLNINGSPROJEKTANT & SCENMÄSTARE

Kalle Magnusson
LJUSTEKNIKER Sara Hansson, Marcus Gustafsson
LJUDTEKNIKER Gustaf Malmros
REKVISITÖR Åsa Isacson
KOSTYMSERVICE Jessica Kiaer

KONSTRUKTÖR & SCENOGRAFISK

PROJEKTLEDARE Dan Sörensen
KOORDINATOR SMEDJAN Niklas Gagner
KOORDINATOR DEKORMÅLERI
Anna-Karin Kallträsk
KOORDINATOR SNICKERI Anders Blomqvist
KOORDINATOR TAPETSERI Ida Enebro
SPECIALEFFEKT Magnus Nilsson
DEKORATELJÉCHEF Patrick Becker

**MARKNADSKOORDINATOR &
PROGRAMREDAKTÖR** Carin Hebelius
FÖRESTÄLLNINGSPROJEKTANT Emmalisa Pauly
PORTRÄTTFOTOGRAF Johan Sundell
PROGRAMLAYOUT Isabel de Jounge
TRYCK Exakta Print AB

MARKNADSCHEF Jenny Bång
CHEFSPRODUCENT Lisa Ericstam
TEKNISK CHEF Daniel Bexell
CHEF KOSTYM- OCH MASKAVDELNINGEN
Paola Billberg Johansson
FÖRESTÄNDARE KOSTYMSERVICE Gyöngyi Balázs
LJUSANSVARIG Stuart Bailes
STÄDLEDARE Rinna Löfgren
EKONOMICHEF Anette Zetterlund
CHEFSASSISTENT Josefin Beischer
TILLFÖRORDNAD VD OCH ANSVARIG UTGIVARE
Anette Zetterlund

*Radioklippet i föreställningen är hämtat ur Barbro
Alvings sommarprogram som sändes på Sveriges
Radio den 13 augusti 1971*

**FOTOGRAFERING OCH
LJUDUPPTAGNING ÄR
AV UPPHOVSRÄTTSLIGA SKÄL
EJ TILLÅTEN. VAR VÄNLIG STÄNG
AV MOBILTELEFONEN.**

Malmö Stadsteaters verksamhet
finansieras i huvudsak med bidrag från
Malmö Stad och Region Skåne (inkl
Staten via kultursamverkansmodellen).

MALMÖSTADSTEATER.SE